

Б. М. Олексюк

Омельченко Антон Лукич

ОМЕЛЬЧЕНКО Антон Лукич (1883, с. Батьки Зіньків. пов. Полтав. губ., нині Полтав. р-ну Полтав. обл. – 1932, там само) – учасник британської експедиції Р. Скотта на Південний полюс. Від 1890-х рр. працював жокеєм на кінному заводі в економії генерала М. Пеховського побл. с-ща Іларіонівський (нині м. Мінеральні Води, РФ). Після смерті М. Пеховського економію успадкував полковник М. Ведерников, разом із яким О. їздив до Середньої Азії добирати породистих коней, був у Великій Британії та Австро-Угорщині, де успішно виступав на перегонах, а з поч. рос.-япон. війни 1904–05 переїхав до м. Владивосток (Росія), працював на місц. іподромі. 1909 познайомився із довіреним англ. дослідника Р. Скотта лейтенантом В. Брюсом, який приїхав до Хабаров. краю добирати коней маньчжур. породи для експедиції на Пд. полюс, і став учасником цієї експедиції (як доглядач коней), що стартувала 1 червня 1910. О. супроводжував її до середини шельфового льодовика Росса, а коли стало зрозуміло, що коні не зможуть подолати глибокий сніг із настом, повернувся до базового табору. У лютому 1912 з Нової Зеландії прийшло експедиц. судно – барк «Терра Нова» із черг. запасом провізії для команди Р. Скотта. Не дочекавшись вістей від нього, судно більше не могло затримуватися поміж льодовиків і, забравши хворих, зокрема й О., повернулося. Р. Скотт і його 4 супутники досягнули Пд. полюсу на місяць пізніше експедиції норвежця Р. Амундсена, однак на зворотньому шляху загинули. 1913 О. разом із ін. вцілілими учасниками експедиції відзнач. медаллю короля Георга V, він став чл. Королів. геогр. товариства Великої Британії. Також йому признач. пожиттєву пенсію, яку О. отримував до 1927 – розриву дипломат. відносин між СРСР і Великою Британією. Про нього у своїх щоденниках згадували Р. Скотт, А. Черрі-Гарард, Р. Прістлі, Г. Понтінг. Під час 1-ї світової війни О. воював у рос. армії. Від 1916 мешкав у рідному селі, займався госп-вом. Після колективізації працював листоношею.

Загинув від удару блискавки. 1958 на честь О. названо бухту на Березі Оутса, відкриту дослідниками Антарктиди, та вулицю у рідному селі (також встановлено пам'ят. знак). Правнук О. Антон взяв участь у 20-й (2015–16) і 24-й (2019–20) Укр. антаркт. експедиціях на антаркт. станцію «Академік Вернадський».

Рекомендована література

1. Передерій Л., Чепіль М. В експедиції Роберта Скотта на Південний полюс брав участь полтавський хлопець Антон Омельченко // Веч. Полтава. 2001, 3 трав.;
2. Українець з команди Роберта Скотта // Країна. 2014, 25 берез.

Бібліографічний опис:

Омельченко Антон Лукич / Б. М. Олексюк// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-75270>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).